

VIII. ÉVFOLYAM, 22. SZÁM 1929. JULIUS 1.

Vilike és Lilike

Szeretni kell!

Irta: K. Kovács Emma.

A kis bocit, kis csibéket,
Kodácsoló jércikéket,
Katibogár piros pöttyét,
Ugránczó vidám szöcskét;

Doromboló cicuskákat,
Illatozó rügyü fákat,
Kis bárányok fehér havát,
Felhőtlen ég tiszta tavát;

Ujszülött völgy zsengeződjét,
Friss vetések rögs földjét,
Kuruttyoló békák raját,
Muzsikáló rétek zaját;

A madarak csicsérgését,
A haragos ég zengését,
Napszívét a mindenségnek,
Sugarát a holdas égnek.

Szeretni kell kicsit, nagyot,
A porszemet, a csillagot,
A virágok tündér kertjét,
Az állatok érző lelkét;

És az embert, aki fáradt,
Ki dolgozva görnyeszt vállat,
Kinek drága minden falat,
Kit a munka... szentté avat.

Szeretni kell, amig élünk,
Mert minden a mi testvérünk.
Csak nemes szív emelhet fel,
Szeretni kell... szeretni kell!
(Moldova).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Siratnivaló székely*)

Irta: Tamási Áron.

Ott feküdtek egy lankában egész éjjel. Forró testükből erő és élet áradt az idegen földbe. Tizenketten gyermek-honvédok alkottak egy rajt, s egymást védtek és szerették, mint egy kóborló nomád-család.

A tizedes rajvezér is, maga Birtalan Gáspár, huszonegy esztendő volt csupán: de kiváltképpen eleven, jelre és szóra lobbanó, széplelkű legény, kezek, tömött teste remek végesvégig.

Birtalannak halján Jóska feküdt, ki markával földet meritett s azt morzsolgatta, majd megszagolta s így szólt:

— Olyan buza lenne benne, mint a templomj ének.

Szomszédja, Domokos, megfogta a gondolatot s eljátszott sokáig vele, mint egy meleghasu madárral. Egyszerre azonban egy aggódó tudós ábrázattal így szólt:

— Te, Jóska, hány ember él a világon?

A társak lesték a megfejtést.

— Hát, honnét tudjam ilyen hirtelen? — védekezett Jóska.

— Vess hozzá mégis!

— Hát vagyon vaj ezörmillió, vágta ki erre a másik s nem füzte hozzá, hogy „van azért ész nálam is“, hanem várokozott elégedetten.

* Mutató a Cimborá kitűnő munkatársának a Minerva kiadásában, Kolozsvárt megjelent Erdélyi Csillagok c. könyvéből. Mélyen ajánlom a szülők figyelmébe e könyvet: szebbnél szebb, főként nagyoknak való történetek vannak benne. Ára: 80 lei.

Birtalan Gáspár megtapogatta csillagját ezalatt, s érezvén, hogy neki a tudományban is vezérkedni kell, kurtán ítélt.

— Eppen, mert vak mondja meg a csillagok számát.

— Nohát, tudd jobban! — lesett arra Jóska.

Birtalan megladta székelyül a választ:

— Hát, hogy pontos legyenek: számtalan millió vagyon.

Értelemes mondásnak tünt fel mindnyájok előtt. S mialatt eget csodálva tünődtek a rengeteg számon, fejük felett elzizzent egy golyó, mintha az ördög száraz levelet pattintott volna meg fekete ujjal.

De nyomában ébredő gyökerek jó zamata szállt.

Birtalan nem foghatta fel, hogy minek tudakolja Domokos az emberek számát.

— S osztán azt te mért kérdetted? — szólott.

— Csak azért, mert gondoltam valamit.

— De mégis?

Erre könyökre kapott a másik:

— Hát előadom, ügyeljenek ide. Azt mondja Jóska, hogy micsoda buza lenne ebben a földben! S hogy ezt kimondá, egyszerre képzelés támadt bennem: ha minden ember, ki csak szuszog a világon, egy-egy terü buzát a vállára venne s azt egy vezényszóra el kezdené vetni . . . : olyan világban szeretnék én élni!

Birtalan Gáspár meggyult orcával számítgatta:

— Biza, biza, . . . Ha én király volnék, véghez vitetném s az eszem azon járna s nem az ilyen mocsok háborun . . .

Hirtelen lövés zaja hallatszott.

— Hol a rajparancsnok? — ért oda a hirtvivő sürü szuszogással.

Itt van ahol én! — jelentkezett Birtalan Gáspár.

— Támadás, reggel ötökör . . . — habarta a másik, majd feszesebb szavakkal dobogálta feléjük: — A kapitány azt rendeli, hogy győzni kell, vagy meghalni!

— A kettőt együtt nem lehetne-é? — mókázott a vészshirrel Domokos.

Immár fél öt lett. Fojtott morajlás és láz terjedt a vonalon.

Birtalan Gáspár nyugodt, komoly arccal rendelkezett:

— Osztán miattunk hiány ne legyen! Nem vagyunk alábbvalók másnál. Nem félünk, de meg sem halunk egyikönnyen azért . . .

— Nem kéne . . . — osztotta Jóska.

Arcájokra sem pír, sem halványosság nem futott, csak kénnény lett, mintha ennét kéne a szilárd erőt lemintázni.

Ahogy feküdtek s fejük mellett előrenyúlt a puska, lelkiük az erdélyi földig átívelte a nagy határt, emlékező és áradó szívük kinozta.

Erős élet melegét lehelték.

— A sok csillag eleven és hazasiüt, tünekezett Domokos.

— Mióta a világ, örökké hullanak és mégsem fogynak . . .

Birtalan Gáspár nyakba vette a fegyvert.

— Legyetek nyugton, megvagyázom magamat egy kicsit, mondta és előremozdult.

— Ne bolonkodj, Gazsi.

— No csak jó tudni a járást.

— Nem eresztünk! — marasztották.

— Hiszen értetek megyek, sok kolontos, hogy kinézzem a jobbik utat, nehogy érjen semmi veszedelem.

S azzal boldogan és örömmel, mint egy apa, négykézláb előre vergődött valami harminc lépést, ott megállapodott s mindenfelé vigyázkodott.

Társai feszülten lesték minden mozdulatát Birtalannak. Fejük felett a teli hold nesztelenül hengeredtt. Néha vékony felhőhöz ért, amilyen a ron-

gyos csipkés lepedő, azt jámborul legázolta, s ahogy lehetett, világított.

— Levette sapkáját: mutatott előre Jóska.

— Les, valamire akadt: mutat a földön erősen.

S csakugyan: a fejét oldalt törte Gazsi s óvatlan örömben tagolva, érzésben feredő hangon suttogta vissza: ibolyák, szedtem tizenkettőt . . .

Látszott, amint egyenként siphájára tüzte azokat.

Birtalan Gáspár, mozdulatlanul tartotta kezében a csákót, s minden érzékével fűrészelt.

— Most vissza hozzájuk . . . — mondta magában, mire sipháját keményen a fejébe nyomta, de már alig kétszáz lépésről megbődült ekkor egy orosz aknavető, s mintha maga az ég szakadna le: a föld megrendült, a levegőég robbant, s a holdvilágon egy emberi alak kalimpálva repült s a raj előtti földre suppant.

Gazsit visszavetette a légnyomás, mint egy falevelet.

A muszkák vonala tüzet vetett. De ők tizenegyen mind Gazsihoz csuktak, a nagy veszélyben s megdermedve nézték, hogy egész fejét előntötte a bugyogó vér. Kicsi ruhájukkal arcját törölni kezdték, a füleit bédugták, az orrát szintén gyámoltalanul, hogy a vérét visszatartsák.

— Előre! ordított rekedten valaki.

Egy őrmester volt: arca dult, rumtól és halálígérettől részeg, pisztolyát rázta, mint a bolond.

— Előre!! ordított ismét.

Birtalan Gáspár előre intett a kezével, elborult, hü szemével nézte a testvéreket, majd újra intett és elakadozva biztatta őket: Menjetek . . .

Végtelen szeretettel csüngöttek rajta, s érezték, hogy a harcnál nehezebb itthagyni őt. De újból integetni kezdett a legény: Menjetek! — és könyörgő hangon még valahogy utána mondta: — De meg ne haljatok . . .

Eszetlen zajban állt már a két vonal.

Könnyezve ott hagyták a halál kapujában a vezért, előre mentek s elveszték a pokoli zajban s a hajnali derengésben.

Heten örökre.

És Birtalan Gáspár még mindig ott feküdt az idegen földön, amelyen bajosan lesz már olyan buza, mint a templomi ének. A szeme elborult, s az egész nagyvilágon csak a tizenkét ibolyára emlékezett haloványan. Ereje sem volt már, hogy hangos szóval így kiáltson a reggeli mezőn: — Hol vagytok ibolyák, gyenge virágjaim?

Széjjel hulltak, elfoszlottak: ég és föld között nyugosznak, valamint a zsenge, drága raj. . .

II.

— Mit tegyünk véle? kerülgette délfelé két elijedt szanitéc.

Tavaszi áradás vizével véres arcát tisztára mosták, majd futva de később, mint a bolhát, keresni keresni kezdték rajta a sebet.

Tanáctalanul összenéztek felette.

— Mi bajod van, hé? kérdezte végre az egyik s megmozgatta jól. S akkor a legény egy arasznyira felemelkedett. Szeme, mint vészbe jutott csillag, isteni erejében megszépülve tágra nyílt, a feje egybásürített ezer mozdulattal megrándult, majd visszakoppant a földre s vére mind a két fülén újra kibuggyant. Erőset lélegzett, ép két karjával mintha az áldott napfényt gyűjtené, a feje köré, ugy tett.

A két ember jószággal teli szánakozott s megindult szívében, látva, hogy milyen szépen harcol az életért ez a gyermekkatona. S mit is tehettek volna egyebet véle: fejét keresztül-kasul békötözték s aztán Istenre bizták. Ők egy-sereg kötőszerral s emberséggel tovább huzatták az esetteket.

Még reggel is ott ült az üszkők közt a leány. És látta, amin a derült teli hold nesztelenül hengeredett. Néha vékony felhőhöz ért, amilyen a rongyos sereg kötőszerral s emberséggel tovább huzatták az eseteket. rődő, lázas testén a föld hűvös ereje és a nap melege elvegyült.

Estefelé egy cseppet feleszmélt benne az élet. A bokor ágait megtapogatta, felült, erőt feszítve gondolkozni akart, de feje vízszintesen egyre rázkódott, mintha tiltakozna a harmonikus élet ellen.

Nem tudta, hol van. Az egész világból nem pattant egy világító szikra.

S neki magának értelmes ereje csak annyi, mintha szédületes zagyvaság között zsongna egy megterhelt kicsi méh, vagy mintha nagy követ akarna emelni egy virágszára, hogy életretörjön.

Távolról sem tudta volna megkérdezni önmagától: — Van-e édes anyám!? Hát kedvesem szeme vajjon milyen vala!?

Szép feje, mit husz esztendőig büszkén hordott a felnvelő földön, most rongyokba csavarva, mint a lónak törött lába és táncol, a szabályozó férfi-erőt megcáfolja s táncol . . .

Szegény Birtalan Gáspár!

Napnyugtakor egy rozoga táborigy konyha jött errefelé. Valami srappnell darab a menázsit kiröpítette a kondérból s most mintha temetnék, úgy vitték hátra. A kocsis feje lógott, nagyokat botlott az álom után. S lehetetlen helyzetben, sem nem ülve, sem nem állva, még egy sebesült katona volt rajta. Meglőtt lábát lehetőleg lógatta volna, hogy ne verődjék a szekér oldalához. Száját a fájdalom miatt hol nyitogatta, hol szoritotta, s így szekerezett. A bokornál észrevette Birtalan Gáspárt s kiabálni kezdett a kocsis felé: — Állj meg, komám, a fejedet igen rázza valaki, ott né!

Megálltak. A kocsis oda ment a legényhez.

— Jere, ülj fel, ahogy tudsz, mondta.

Nem lehetett azonban értekezni vele. Csak hü szeme esdekelt s a fejét rázta.

Jere s valami doktornak a szagát megkeressük, szólott ismét. Azzal kartón fogta, nehezen feállította s a szekérhez vezette. A lőtt lábú huzta a kocsis taszította, s addig, hogy valahogy elhelyezték.

A rozg kondéron félig élve, megült valahogy Birtalan Gáspár. De furcsa látvány volt erősen: A háta várrel kevert sárral bémeszelve, a csillagjai törötten, zubbonya rongyszedő zsidónak ajánlva. Két kezével ösztönösen fogózkodott, a feje fehéren lógott s hánykolódott, mintha szüntelen vihar valami sütőtököt térengetne. Kacagni is lehetett volna rajta, eget és földet átjáró keservvel.

S már induáltak is volna, de a két öszvér csak a sárt tapodta helyben, mert általában elsülyedt a szekér. A jóféle galíciai sár megfogta, s meg sem mozdult. A kocsis elnézett scunyan fel az égre: — Uristen, taszítsd ki!

A lőtt lábú ijesztő szemekkel kacagott, mint a bolond, Birtalan pedig az eredményt rázta ki a fejével.

Igy álltak egyideig.

Aztán egy mérges lendülettel leszökött a kocsis, a szekér oldalához lépett s olyan arccal, mintha ordítaná, azt mondta szépen Birtalannak: — Jere, szállj le!

A másik előtt is megismételte: — Jere szállj le!

Leszedte s hátul odatámasztotta őket a szekérhez, s rájuk parancsolt:

— Osztán taszítsátok, mert úgy itt hagylak mindenestől, amilyent nem látott a három Isten együtt.

Megtöltött a fegyverét, csövét az öszvér füléhez dugta, lábait szétvetette, kommandórozott s lőtt: — Ta-szítsd!

A szekér recsenve kirándult, a két sebesült abbahejbe sárba dőlt.

— Tisztára játék, kacagott savanyuan a kocsis, majd biztos helyre áll-

litotta szekerét s visszajött. Nézte a „heverőket“, a kin s a nyomoruság látán egy cseppet tünedezett, aztán csákóját a szemére rántotta, s kezdte feltámasztani őket. Közben emigy bizatta magát: — He e még sokáig így megyen, ma holnap szoptatós dajka leszek . . .

Felrakta megint mind a kettőt, s megindultak.

Setétedni kezdett.

A hátok megett egy égő falu képében Ferenc Jóska pásztortüze lohogott.

III.

Két nap mulva megtelepedtek egy faluban, a nagy hegyek között. Ezen a helyen a Kárpátok józanító szele már otthonosan mozgott. A vallásos embernek az volt egyetlen gondolata, hogy csak ilyen éghajlat alatt lehetne töredelmes nagypénteket ülni.

Gyümölcsstelenség menhelye volt ez a falu. Lakói jámborak és alamuszik, s alig volt egyebük, mint a szegénység, a bagoly és pislákoló lémpa.

A vedlett iskola előtt néhány vézna gyermek állott és bámulta a kapura kifeszített nagy „vereskeresztet“. Most nem ők ütöttek lármát a fakó falak megett, hanem sebesültek feküdtek minden zugban, közben az ábécé szelleme tikkadozott a betegszagban. A számológép pedig lerogyva nyugodott az egyik sarokban. Tovább egy idétlen szekrényben a földgömbre borult az egész állatsereg és prüszkölt valahány, mert a melléjük rakott orvosságok szagát nehezen állották.

S mindezeknél a jelen időhöz illőbb keret volt talán a padlásszoba, hová szükség szintén rakott egy csomó ágyat.

— Ez a hely a legjobb hely, — szolt ittjártában a hosszunyaku cseh orvos. Birtalan Gáspárt is iderendelte. Az ágyát a sarokba tették: olyan volt ott, mint egy földig ereszkedett óriási pökháló.

Egy leány ül ágya szélén. Az álmodó arcon nyugszik szeme. Fehér ruhája olyannak látszott, mint egy kivirágzott almafa-oltvány. Minden éjjel mellett viraszt, homlokát simogatja, épülését lesi s csak a jósága beszél.

— A jóság meggyógyít, — mondták nagy szürke szemei és betakarta a legény szép mellét. Ugy érezte, hogy az élet tiszta forrása mellett ül. S mintha az élet egészsége egyszerre záporban kezdeni hullani, különös tüzen mosolygott a legény. Két kezét ölébe tette és a vízió kertjében kinyitlak forró szavai:

— Megöntözted-é szépen?

— Mit, édeslelkem?

— A tizenkét ibolyát, amit elültettem.

És elindult véle a leány:

— Nyugodjál csendben, megöntöztem kétszer is.

— Megfogantak, ugy-é? — vizionált tovább a legény.

— Nyiladoznak is már, nyugodjál csendben . . .

De a legényt tovább vonta a titkos erő. Kinlódni kezdett szörnyen. Majd egyszerre felült, reszketett, a kezeit pedig védőleg teregetni kezdte:

— Jaj, jönnek, jönnek . . .! S letiporják az ibolyát!

— Óh feküdj le szépen!

— A muszkák az ibolyát, az ibolyát!

Nem lehetett csendesíteni Birtalan Gáspárt: erőszakkal a földre feküdt, a karjait előrenyújtotta, mintha fegyver volna nála és nekilapulva csuszni kezdett a földön előre.

— Mennyi muszka! Jertek Domokos! Védjük az ibolyákat!

Sokan felülnek az ágyban. A sarokban pislogott egy gyertya, valami csepp fényt ide is vetett. Így nézték a beteg megindító, különös harcát. Va-

lami ismeretlen, félelmetes szépség megszállta valamennyit. Csak nézték s nem merték megzavarni.

A leány sápadtan ült az ágyon. A Gáspár babonás harca rázta a testét.

— Héjj, előre! Ne hagyjátok! Hijj, a gránát, jaj, jaj! . . . — s egy mozdulattal elhanyatlott s már nem tudta kimondani, hogy a tizenkét ibolyát kitépte a gránát.

A leány felugrott, a gyertya felé rohant.

És kihallatszott, hogy néhány sebesült legény is sirni kezd a rozoga ágyban, az összetörött kárpáti hold alatt.

Éjfélkor a Birtalan Gáspár ágyán fojtogató füstre riadt a leány.

Egy pillanatra mintha megdermett volna szép feje. Aztán gondolkozni próbált. A vízió gyötrelme után félholtan feküdt mellette a legény, csak a szív virrasztott csendesen benne.

Gyült a füst és torlódni kezdett, s mintha valahol tűz ropogott volna!

A leány felugrott, a gyertya felé rohant.

— Tűz van, tűz van! — ordította rémületbe esve, megbotlott hirtelen és maga alá temette a gyertyát.

— Menekülni!

Zuhanások estek a sötétben.

— Gazsi! Gazsi! — kiálltotta a leány és talpára ugrott valahogy.

— Gazsi, jaj! — sikoltott megint a leány, de alig léphetett kettőt, valaki nekiesett s azzal együtt a földre zuhant.

Ujra felcsapott a láng.

És Birtalan Gáspár ott feküdt, mint egy gyermek, a fedél mellett. A neve felhasított még egyszer a leány száján, aki megfeszített erővel törte feléje az utat. Eltaposták újra, de felkelt újra. Istent és életét és mindent fel tette arra, hogy megmentse ezt a fiút. S egyszer ráomlott az ágyra, rázta a legényt, majd csodálatos erővel derékon ragadta s huzta a lejárattal felé, vont és hurcolta és viharzott minden veszély között benne az öröm, hogy most megmenti Gazsát. S ahogy levonszolta borzalmak között a férfitestet, az égő ház világánál az arcába nézett: hirtelen félelmetesen felsikoltott és a földre zuhant: egy idegen, halotttestet mentett meg.

Felugrott még egyszer és nekilódult a tűznek, hogy visszamennyen Birtalan Gáspárért.

Két orvos lefogta.

Lángokban állott már ugyis az iskola-kórház.

Még reggel is ott ült az üszkők közt a leány. És látta, amint a derűt égből lenyújtja Isten a kezét és megmossa azt a ház kormában.

De a lövést nem hallotta már. Pedig a szeme előtt lőtték agyon az orosz diákok, aki felgyújtotta a házat.

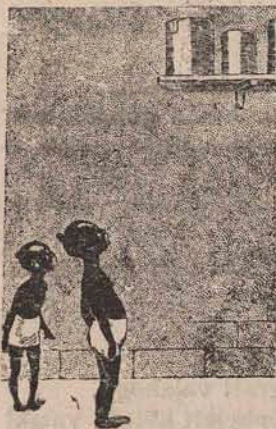
(Kolozsvár)

Pompás izü
magas tápértékü
mindenüff kap-
bató a

STOLLWERCK
TEJKARAMELLA

Kukumbó mama méze

A szegény szerencsének sem mindig fenéig tejfel az élet, bizony, a szerencsén gyomroknál is előfordul, hogy azzal vigasztalják magukat: „egyszer hopp, másszor kopp”. Mert az éléskamráknak is megvan az a rossz tulajdonságuk, hogy előbb-utóbb kiürülnek. És pedig sajnos, inkább előbb, mint utóbb, különösen az olyan háznál, ahol sok az éhes apró szerencsén.

De hát a szerencsének közt is vannak okos emberek (akárcsak minálunk), akik szerét tudják ejteni, hogy összegyűjtsék kamrájukban a sok mindenféle enivalót, ami a szerencsén szemnek és szájnak kellemes, mert nem felejtik el, hogy annak a bizonyos bibliai „hétszűk esztendő”-nek is arrafelé volt a hazája.

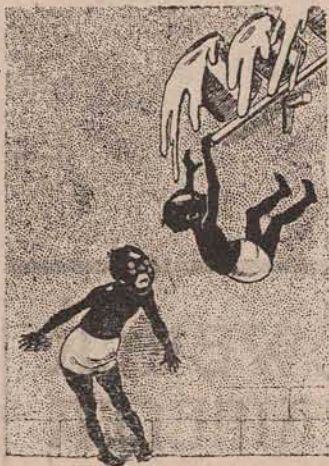
Ilyen okos, előrelátó, derék asszony-ság volt Kukumbóné önagysága is. Annyi mézet szedett össze, amennyit a legszorgalmasabb méhecske sem látott egész életében. Tíz esztendeig eszegethette volna férje urával és két kedves fiacskájával reggel, délben, este.

Csak egyre nem számított az előrelátó Kukumbó mama. Arra, hogy két kedves fiacskája egy őrizetlen pillanatban belép a nyitva felejtett éléskamrába és megüti az orrukat az összegyűjtött méz édes illata.

Aki azt hiszi, hogy a két ifju Kukumbó nem akarta megkóstolni a mézet, az

igen rossz-szul ismeri a kis Kukumbókat. Sőt hamar módját leték annak is, hogyan férjenek hozzá. A kisebbik felmászott a nagyobbik vállára... válláról a fejére... belekapaszkodott a polcra... és akkor... oh, jaj!...

A polc lebillent, a kisebbik Kukumbó a földre pottyant, a három bődön pompás csurgatott méz a két fiatalember nyakára zudult... Máig

sem értem, hogy Kukumbó mama szíve hogyan bírta el azt a rettenetes látványt, amely elébe tárult. Hiszen igaz, igaz, mindig azt szokta volt mondogatni, hogy nagyon édesek a gyermekei, de ilyen édesnek mégsem kívánta látni őket.

Azt hitte, eleven ördögök szabadultak be a kamrájába. Nagysokára értette meg a dolgot. Keserű pillanatok következtek most a fiatal Kukumbó-sarjadékokra. Nem tudom, eszükbe jutottak-e a magyar költő vigasztaló szavai, hogy „az életben együtt jár az édessel a keserű”.

E.—ó.

Beszámoló a nyári vakációról

Kedves Elek nagyapó!

Bocsásson meg, hogy a karácsonyi vakációt választottam a nyári beszámolóra, vázolni a constancai utazásunkat, de én a nagyenyedi ref. Bethlen Kollégium II. oszt. tanulója vagyok és a sok tanulás csak most engedi meg erre az időt. Józsi öcsém Piskin az V. elemi iskolába jár, de ő is el volt annyira foglalva, hogy viszont együttesen akartuk leírni e hossza utról való tapasztalatainkat. Apukánkat már rég kértük, hogy kérjen szabad jegyet Constanciáig, hogy láthassuk mi is a gyönyörű tengerpartot és odáig való látványosságot. A mi jó apukánk meghallgatta kérésünket és szabadjegyet kért Piskitől Constanciáig és onnan Námája fürdőre Piskiről indultunk július 24-én este 8 óra 40 perckor a gyorsvonattal. Bukarestbe érkeztünk reggel 9.30 perckor. Bukarestben időztünk délután 2.30 percig s ez időt felhasználtuk a nevezetesebb helyek megtekintésére. Szerencsénk volt, mert az állomáson mintha a jó Isten küldte volna apukánknak egy régi iskolatársát, aki Bukarestben van alkalmazásban és csak sétából jött ki az állomásra. Amikor apuka meglátta régen nem látott barátját, összeölelkezve üdvözölték egymást: Mi is örültünk, mert volt, aki kalauzoljon a főváros nevezetesebb helyeire. Láttuk Ferdinánd király gyönyörű szobrát, az állomástól nem messze Duca szobrát, azután a hadügyminiszterium palotája előtt a vitéz szobrot, a királyi palotát, a gyönyörű sétatér, amit a német katonák hagytak emlékül a háborus napokból és még igen sok szép hely lett volna, csak kevés volt az idő. Mert e 4 óra oly hamar eltelt, mintha

csak fél óra lett volna. Kimentünk hát az állomásra és onnét is a gyorsal mentünk tovább. A vonat az állomásról pont 3 óra 10 perckor indult ki. További utazásunk még jobban elragadott, mert éjjel csak a vak sötétségben rohanó vasparipa tűzhányó szikráiban gyönyörködhattunk. Már a vágy a nappali utazásra annyira vonzott, hogy a vonat ablakától egy lépést sem tettünk, úgy, hogy Józsival majdnem tolakodni kezdtünk. Egyszerre csak egy erős gőzsipolás és lassan dübörgő kerekek mérik tovább az utat s felkiáltunk: Anyuka, Apuka, most már megyünk! Először látjuk a végtelen nagy síkságot, amelyet Havas alföldnek nevez a földrajz. A vonat oly gyorsan robogott, hogy amint néztünk ki az ablakon, mintha mi egy helyben álltunk és a házak meg egyes fák rohantak volna előttünk. Szinte káprázott a szemünk. Már alig vártuk, hogy lássuk a végtelen nagy tengert.

Délután 6 óra tájban közeleedtünk a hosszú Károly Hidhoz, amely a széles Dunát köti össze. Előtte jóval egy rettenetes mocsaras hely, ahol a vonat annyira meglassult, hogy egész szépen kivettük a vízi madarak harcát. Most már mi is sejtettük, hogy nemsokára elérjük a tengerpartot. Bizony, nem is kellett sokat robogjon a vonat, mert amikor a fáradt nap is nyugovóra tért, mind közelebb értünk a tengerparthoz. Este 8 óra 20 perckor robogott be a vonat Constanca állomására. Az állomás előtt már a vonatból láttuk a tengeren a sok-sok különböző színes lámpafényt, ami a nagy hajók védjelzőjéül szolgált. Ahogy a vonatból kiszálltunk, rögtön az állomás közelében lévő szállodába mentünk, ahol megszálltunk. A podgyászunk elhelyezése után még az este kimentünk a nem messze lévő tengerpartra és gyönyörködtünk az éppen a török főváros felé induló személyszállító hajóban. Nem tudott betelni szívünk az örömtől e sok tanulságos látványosságra. Másnap reggel már korán hallottuk a hajók sipjelzését, mintha egy gyár munkára hívta volna embereit. Mi is mindjárt felkeltünk. A nap aranyugara már messziről tükrözte a tenger vizét és mintha hívogató volt bennünket is, hogy gyönyörködjünk benne. Elénk tárult a sok nagy hajó. A munkás emberek derékig levetkőzve, vörösre égette a heves napsugár. Edzett karokkal eresztették le a messziről érkező árukat a tenger partjára és onnét a szélrózsa minden irányába szét küldve! A tenger vizébe messzire beépítve a magas világító torony, amely az érkező hajók vezetőinek tájékozására szolgál. A hajóállomás is igen forgalmas. Maga Constanca igen szép, tiszta, rendezett város. Az a sok nyaraló, ami övezi a tengerpartot, a gyárai, a nagy tengeri kaszinó, a szép török templomok és az a sok-sok idegen nép, amely utcáin megfordul. Minden. Alig jártuk végig a várost, máris azt vettük észre, hogy az idő ismét estére vált. Meghallgattuk a 36 tengerész katonából összeállított rezes bandáját, mely a késő esti órákig szórakoztatott. Utána ismét a pihenő helyünkre mentünk és másnap reggel 10 órakor

utaztunk Mámája tengeri fürdőre, ahol igazán a legjobban telt az időnk. A kellemes és igen jó meleg napon a tenger vizét igen sok strandoló, sportúzó lepte meg! A fürdőzők kedélyesen mulattatták egymást. A bohóság együtt játszott a tenger hullámaival. Ezek csak úgy dobálták a fürdőzőket is, hát még minket: mintha labdázott volna velünk. Pilyenkor csak arra ügyeltünk, hogy a szájunk be legyen csukva. Egész nap nem kíváncsítottunk ki a tenger vizéből. E jelenetet apukánk a tengerparton levő fényképésszel meg is örökítette. Csak azt sajnáljuk legjobban, hogy apukánk kevés szabadságot kapott és már délután 7 óra 20 perckor Mámája fürdőt elhagytuk és visszautaztunk Constancába, ahol a térzenét ismét este 10 óráig hallgattuk. Evvel végetért a tengerparti és constancai tanulságos mulatásunk s másnap reggel ismét Bukarestbe érkeztünk, ahol nem sokat időztünk, hanem utaztunk Brassóba. Bukaresttől Brassóig való utunk is igen tanulságos volt. Többek közt láttuk a sok petróleumforrást, a sok olaj és petróleumfinomító gyárat. Utba esett Sinaja állomás, ahol 15 percig időzött a vonat. Ezt az időt is felhasználtuk, helyből tekintve a magas hegyeket, és azok oldalában a sok szép nyaralót. Igen látványos hely ezután Predeál is nyaralóval és sűrű fenyveseivel. Nem messze innét Brassó, e régi történelmi város, amit jelképez a város régi kőfala is. Délután 2 órakor érkeztünk meg Brassóba. Itt apukánk felkereste a majdnem 18 éven keresztül nem látott nagybácsiját és az édes unokatestvéreket. E találkozás oly megható volt, hogy mind sirtunk örömeinkben. Egy napot időztünk Brassóba. Itt is megtekintettük a nevezetesebb helyeket. Aztán éjjel 2 órakor utnak indultunk a kiinduló pont felé, ami igen szerencsésen ment végbe, amiért hála a jó Istennek. Ezt az utat tiszta szívből ajánlom mindazoknak, akik szépet látni s egyben abból tanulni is akarnak.

Kezét csókolja unokája
Piski, 1928. VII. 30.

Ács Géza és Józsi.

Bélyegyűjtők!

Misszióbélyegek

Minden csomag sulya 20 gramm, kb. 200 drb. válogatott bélyeg.

„FORTUNA“ Európa bélyegek	Lei 40.—
„MERKUR“ Holland bélyegek	Lei 40.—
„NON PLUS ULTRA“ Francia bélyegek	Lei 40.—
„GERMANIA“ Német bélyegek	Lei 40.—

Minden csomag külön ajándék bélyeget is tartalmaz.

A pénz előzetes beküldése ellenében szállítja az AESOPUS Lapkiadó bélyegosztálya, Satu-Mare—Szatmár.

HÁROM GYERMEK S EGY KUTVÁCSKA UJABB KALANDJA

Irta: Benedek Elek.

Ebben a pillanatban lépett be az apus a kerítésbe. Meghatódottan állt meg s nézte, nézte, gyönyörködve nézte, mint fonódott össze a két gyermek, mint a fának két összefonódott ága. Fojtogatta torkát a könny, mely felkivánckozott szivéből, s szerencsére, fel is jutott a szemébe, ott csillogott, mint kora reggel a harmatesepp a fűszálon.

Riadtan, egy kissé szégyenkezve bontakoztak ki a gyermekek egymás karjai közül, mintha bizony volna abban szégyelni való, ha egymást szerető testvérek karja összefonódik.

— Mi történt, gyerekek? kérdezte a bíró ur.

— Semmi, semmi, dadogta Juczika.

— De bizony nem semmi, mondta Jankó. Egy kicsit összekoccantunk, de hamar ki is békültünk.

— Nem is koccantunk össze, apus, csak Jankó bolondozott.

— Vagyis: ugratott, mondta apus.

— Ugy van, ugratott.

— S te elhitted, hogy beléd kötöttem, pedig játék volt az egész.

— S mi körül folyt a játék? kérdezte apus.

— Peti körül, mondta egyszerre Jankó s Juczi.

— No, lám, mosolygott apus, igaza van a közmondásnak: a farkas ott jár, ahol emlegetik. Éppen most kaptam levelet az árvaház igazgatójától és Petitől is.

— Petitől! kiáltott fel csodálkozva Jankó. Hát ő tud írni? Hisz a tavasszal még nem tudott!

— A tavasszal! Három hónap telt el azóta, fiam. Azt írja az igazgató ur, hogy Petinek oly éles esze van, mint a borotva. Egykettőre megtanulta a kis meg a nagy betűket, s nézvétek, mi csoda szép kerek betűs levelet írt. Mintha mosolyognának a betűk s azok is hálálkodnának nekem, hogy ezt a fiút nem hagytam elzúlleni. Meglátjátok, derék ember lesz még Kóbor Petiből.

A gyerekek nem győztek csodálkozni a Peti levelén. Rövid volt a levél, de abból a néhány sorból egy meleg gyermeksziv hálája, szeretete áradt feléjük. Így szólt a levél:

Nacságos bíró ur!

En szeretem az arva hazát s már megtanultam írni olvasni ezért köszönöm bíró urnak mindik mig élek s el nem felejttem, kezűket csokolja Nagy Péter.

Utoiras. Egy ablak kitörtem parityával de igazgató ur mekbocsatott.

— Ott is parittyázott! kacagtak a gyerekek.

— Igen, mondta jókedvűen az apus. Irta az igazgató ur is.

Ne féljen a járványoktól

hanem öblögesse minden reggel és este a torkát állott vagy langyos vízzel, amelybe egy kávéskanálnyi

DIANA SÓSBORSZESZ

van beleöntve.

Járványos időben a fertőzések rendszerint a szájüregen és a torkon keresztül történnek, ily módon eredményesen védekezhetik tehát komoly következményekkel járható fertőzések ellen.

De az igazgató ur nem fenytette meg, szépen beszélt hozzá, s Peti többet nem parittyázott azóta.

— De itt a kertben meg a réten parittyázhat ugy-e? álltak pártjára a gyerekek.

— Hogyne, hogyne, nyugtatta meg az apus.

— S mikor jön haza?

— Nem írja az igazgató ur?

— Irja, bizony. Itthon lesz egy hét múlva.

Haza! Itthon! Ha hallaná e drága szavakat az árva gyermek!

Hiszen, ha nem hallja, majd érezni fogja, csak jöjjön haza.

Itthon lesz ő, itthon. Meleg szivek fogadják. Meleg szivek veszik körül... És az árva gyermek majd nem akar hinni a szemének. Azt fogja hinni: álmodik.

A veranda felől éles csengetés szállt a kert felé.

Azt jelentette ez a csengetés, hogy kész az ebéd.

Anyus volt a csengető, s nem elégedett meg a csengetéssel. Mint rendesen, ha jó kedve volt, verssel is hívta a gyerekeket:

Jertek elé, gyerekek,
Kását főztem, egyetek.
Abból bizony nem esztek,
Ha forgácsot nem szedtek!

Ó, mily édesen folyt e versike anyus ajkán! Jankó és Juqzi táncolva lejtettek be a lankás hegyoldalról az udvarra, s hogy az ebéd-től el ne essenek, egyenest a fatartó szin alá szaladtak, ott egy maréknyi forgácsot felkapkodtak s nagy nevetés közt vitték be a konyhába.

— Tessék, Julika néni!

Igy hívták s becézték a szakácsnét, e derék öreg asszonyt, aki tele volt régi versekkel, mesékkal, s amikor egy kevés szabad ideje volt, mindig mesélt a gyerekeknek, közbe-közbe régi népdalokat dudolt, oly régieket, hogy vajmi kevesen ismerték már azokat.

De hol van Fokszí?

Fokszí bizony áristomban volt egész délelőtt. Julika néni dugta áristomba, mert kajtárkodott. Egy őrizetlen pillanatban — hopp! — felugrott a konyhaasztal tetejére, ahol fehérlett egy tányér tejföl, rétes tésztába előkészítve, s egy szempillantás múlva volt tejföl, nincs tejföl, ellenben a tányér ragyogóra ki volt nyalva. Képzeltetek Fokszí örömét, amikor kiszabadult a fogházból! Hol Jankóra, hol Juczira ugrált szertelen örömeiben, amitől Jankónak is táncos kedve kerekedett, megfogta Fokszí két előlábát s táncolt vele körbe-karikába. Közbe mind ezt ujjuzta:

Járd ki, lábam, járd ki most,
Nem parancsol senki most!

Persze, arra értette a mótát, hogy itt a nyári vakáció, s nem parancsol most sem a tanító bácsi, sem a tanító néni. Mert, lám, az anyus parancsol: Elég volt a táncból, Jankó! Asztalhoz!

Ez az utolsó szó ugy hangzott, mint a katonai vezényszó, de annyira más volt mégis a csengése! Jankó abban a pillanatban eleresztette Fokszít, intett neki, hogy szépen bujjon le a sarokban s várjon sorára: majd végül ő is megkapja a porcióját. Igen. Jankó asztalhoz ült, de Juczika kifordult a konyhára. Az volt a rend, hogy Juczika segít Zsuzsi szobalánynak az ételek felhordásában. Az is a rendhez tartozott, hogy evés közben csak nagy ritkán esett egy-két szó. Hogy is mondja Arany János a Családi körben című költeményében?

Szavuk sem igen van azalatt, míg esznek,
Természete már ez magyar embereknek.

Hej, pedig de szeretett volna beszélni Jankó evés közben is! Le-le tette a kanalat, le-letette a villát, szóra nyitotta száját, de anyja leintette: Enni, enni, enni! Vigyázz, mert ma te leszel az ördög! Erre aztán ijedten folytatta az evést Jankó.

Jankóéknál ugyanis azzal biztatták a gyerekeket evésre, hogy aki utolsó lesz a tányér kiürítésében, az lesz az ördög; aki első lesz, az meg az angyal. Igen jó szokás, mert a gyerekek ugyancsak igyekeznek, hogy utolsónak ne maradjanak.

Anyus éles szeme azonban észrevette (ugyan, mit nem vesz észre az anyai szív!) hogy Jankónak valami furja az oldalát. Már éppen fel akarta szabadítani a fészkelődő Jankót, hogy beszéljen, amikor nyílt az ajtó s szinte beesett rajta Zsuzsi. Egy hosszú, igen hosszú jajj követte az ajtónyílást, aztán újabb meg újabb jajj, s hogy még nagyobb legyen a család rémülete, Zsuzsi a két tenyerével kétségbeesetten verte a térdét.

— Mi történt? Mi történt? kérdezte anyus.

— Jaajj, jaa-ajj!

— Nyögd ki már! Türelmetlenkedett apus.

— Jaajj, verjen meg a tekintetes ur!

— De mért verjelek meg?

— Jaa-ajj! Azért! Azért!

— Azért! menydörgött a bíró ur. Mi az az azért?! Nyögd ki inár!

— Jaajj, verjen meg, tekintetes ur! A rétes... Ja-ajj!

— Megette a macska?

— Ne-em!

— Kinyögd vagy nem nyögd?

— Nyögöm, nyögöm.

Dehogy nyögte. Szépen nyögte, mondaná egy pestiesen beszélő ember.

Szerencsére, újra nyílt az ajtó, s a jó öreg Julika néni lépett be. Ki volt sirva a szeme.

— Én már tudom, mi történt, mondta anyus. Megégett a rétes.

— Eltalálta, instálom, hagyta helyben Julika néni, s csakugy ömlött a könny jószágos öreg szeméből. S én vagyok az oka.

— Hát akkor te mért bögsz? fordult Zsuzsinak a bíró ur.

— Nem igaz, instálom, jött meg Zsuzsinak a szava — mert én vagyok a hibás. Az ugy volt...

Itt elakadt Zsuzsi, mért beleakadt a szeme a Julika néni szemébe. A jó öreg magára akarta vállalni a hibát, de Zsuzsi sem akart engedni a becsületből: ami igaz — igaz, ami nem igaz — hazugság, s áperté kijelentette, hogy ő a hibás.

— Mert az ugy volt, instálom, eredt meg Zsuzsi szava — hogy Julika néni mondta: no, Zsuzsi fiam, én egy percre kifordulok a konyhából, vigyázz a rétesre, nehogy megégjen, mert tudod, hogy a tekintetes ur erősen szereti a rétest, különösen az almás rétest, még jó, aszonta, hogy a macska nem szereti az almát s a tejfölt ette meg, (mert az ette meg nagy részt, nem a Fokszí!) hát vigyázz, fiam, a rétes s a szemed.

— Tovább, tovább, mosolygott a bíró ur. — kezd érdekes lenni a történet.

— Hát, instálom, kifordula Jula né a konyhából, s hát egyszer csak hallom, hogy a kamarában kerces valami állat: vagy egér, vagy macska, vagy mindakettő. No, mondom, megnézem, mi lehet. Azzal be a kamarába, s hát, Uram, Teremtőm, a pócon az öreg Pizsu, nem elég, hogy a tejfölt megette, most meg a turós dézsába bujt belé. Kiszaladok a konyhára, seprőt elé, be megint a kamarába, kergetem a Pizsust: sicc ki, Pizsus! — de csak szaladgált körbe-karikába, mindenfelé szaladt, csak az ajtó felé nem. No, nagynehezen kikeckeltáltam a kamarából a konyhába, a konyhából az udvarra, azután nézek erre, nézek arra: hol van Julika néni? Hát, Uram, Jézus, ne hagyj el, Julika néni még nem került vissza, talán valami baja esett, most már mit csináljak? Julika néni keressem-e, a rétest őrizzem-e. Egyszerre csak erős

pergelt szag üti meg az orromat, de én, azt hittem, hogy szörnyet halok ijedtemben: nézek a spórhertre, s hát, Szűz Mária, Szent József! még lángot is vetett a rétes! Jajj, jajj, hát én most hogy kerüljek a Julika néni szeme elé? Éppég, hogy erre gondoltam. jött Julika néni, s ha meg nem fogom, abba a szent percben hanyotég esik. No, ugy-e, fejezte be diadalmasan s körülnézett Zsuzsi — ugy-e, én vagyok a hibás s nem Julika néni?

Mondá a bíró ur rettentő komolyan:

— Minthogy bíró vagyok, ezennel kimondom az ítéletet. Nem hibás sem Julika néni, sem te, Zsuzsi fiam. Itt egyedül a Pizsus hibás. S mert a Pizsus nem elégedett meg a tejföllel, de még a turós dézsába is bedugta orrát, a mocsákáról szóló törvény 77-ik paragrafusának értelmében arra büntettetik, hogy zsákba kötendő, az erdőbe viendő, ottan eleresztendő, hadd menjen Isten hírével, amerre neki tetszik.

— Ne, ne, apus! Drága apus! Könörgött egyszerre Jankó és Juczika.

Már oda is perdült Juczika az apus ölébe, nyakát átkarolta, jobbról-balról csókolta: Ugy-e, nem, nem? No, bocsáss meg neki! Szegény öreg Pizsus! Én vagyok a hibás! Reggel elfeledtem enni adni.

— U-ugy? ráncolta komolyra homlokát a bíró ur. — Te vagy a hibás? Akkor téged illet a büntetés. Hadd hallom először Julika nénit: milyen büntetést érdemel az a kis lány, aki nem ad reggelit a jó öreg Pizsusnak?

— Ó, ó, tekintetes bíró ur, hüledezett Julika néni, hogy én bünösnek ítélem Juczikát? Mert tetszik tudni — kapott észbe a lágyszivű Julika néni — itt is én vagyok a hibás.

— No, no, csóválta fejét a bíró ur.

— Igenis, — füllentette Julika néni s egészen belepirult a füllentésbe — én vagyok a hibás. Mert tetszik tudni, reggel, amikor a kisasszony kiment a kertbe, aszonta: Julika néni lelkem, én most sietek a kertbe, legyen szives, adjon reggelit a Pizsusnak. Mondom én: csak menjen, lelkem kisasszony, jácodjon, eleget tanult az iskolában, adok én enni a Pizsusnak, hogyne adnék. De milyen az öreg asszony, instálom? Egyik percről a másikra elfelejti, hogy mit ígért, pedig, Isten látja lelkemet, bennem megvan a jóakarát...

— Igaz, igaz, mondta a bíró ur, aki nyilvánvalóan látta, hogy Julika néni füllent, csakhogy büntetés ne érje Juczikát.

De Juczika sokkal derekabb leányka volt, semhogy engedje, hogy bárki más vállalja az ő hibáját.

— Nem, nem! Julika néni téved. Én nem hagytam rá a Pizsust. Csak magára akarja vállalni az én bünömet.

— De bizony, lelkem kisasszony, borult lángba Julika néni arca — ne tessék engem hazugságba hagyni. Mert ha hazugságba hagy vén létemre, többet nem engedem, hogy nyalakodjék a konyhán. Tudja?

(Folyt. köv.)

MAGYAR PANTHEON

Irta: Dr. Lengyel Miklós.

Mikszáth Kálmán

— 1849—1910. —

Valahányszor Mikszáth Kálmán hosszab elbeszélő műveit olvasom, Gulliver utazásaira gondolok. Gulliver megjárja a törpék és óriások birodalmait; csodálatos tapasztalatokkal tér haza. Gulliver meséi mulatságos történetek a gyermekek számára. De ezek a mulatságos történetek tulajdonképpen a felnőttekhez szólnak. Gullivernek nem kellett idegen világba utazni a tapasztalatokért; megszerezte azokat közöttünk is. A természet megadta neki azt a tehetséget, hogy megkicsinyítse vagy megnagyítsa mindazt, amit mi emberi szemmel nézünk. Mintha egy idegen csillag

fia lett volna és másképpen nézné a mi földi dolgainkat. Mikszáth Kálmánnak is megvolt ez a lelki sajátsága.

A nagy elbeszélő Szklabonyán született 1849-ben. Középiszkolai tanulmányainak végeztével jogot hallgatott, majd vármezei szolgálatát csakhamar elhagyja és ujságíró lesz. Ekkor kerül Szeged városába. A nagy alföldi várost 1878-ban megdöbentő csapás sújtja: a kiáradt Tisza a város nagyrészét romhalmazzá teszi. A magyar kormány ujjaépítő bizottságot küld Szegedre, ahol ebben az időben élénk, változatos, érdekes élet folyik. Itt él ekkor Mikszáth. Eleinte keveset ír, de lelkében már élnek alakjai. Sokat hqzott magával hazulról, sok érdekes embert ismert meg a város ujjaépítése közben. Amikor a **Jó palócok** és a **Tót atyafiak** című kötetei megjelennek, nevét szárnyára veszi a hír: az ismeretlen ujságíróból híres ember lett. A nyolcvanas évek elején a fővárosba költözik és a Pesti Hirlapba írja cikkeit. Sokat dolgozik szépirodalmi folyóiratokba is. Képviselővé választják és részt vesz a politikai életben. Nem szónok, nem is igen vágyakozik a nyilvános szereplésre, de élénk szerepe van a képviselőház folyosói- és pártéletében. Éles szemmel figyeli az eseményeket s az embereket; kisebb rajzokat ír a képviselőház belső élete iránt akkor még igen érdeklődő magyar közönség számára.

A sors orozva sújt le rá. A halál elragadja egyik gyermekét. Ezt a csapást soha sem tudja egészen kiheverni. Nem pa-

Nagyapó szobalánya

Amióta Maricza a szobalány,
 Hej, huj, szobalány!
 Nincsen tükör a szobámnak a falán,
 Hej, huj, a falán.
 Azóta itt minden olyan ragyogó,
 Hej, huj, ragyogó.
 Meglátja benne magát nagyapó,
 Hej, huj, nagyapó!

Szobalányom volt már nekem olyan
 Hej, huj, olyan is (is
 Tessék-lássék söpörgetett a hamis,
 Hej, huj, a hamis!
 Hej, Maricza, az csak ám a szobalány,
 Hej, huj, szobalány!
 Nem is adnám a világért, de nem ám!
 Hej, huj, de nem ám!

E—ó.

náskodik, eljár tovább is a társaságba, sőt talán fél is egy kissé a magányosságtól. Az imádott gyermek alakja árnyként kíséri, besurran vele a vidám társaságba és a legzajosabb körben is felmerül előtte a sáppadt, szenvedő gyermek képe. Nem tudja többé elfelejteni azt a kis púpot, mely a sötét föld mélyébe bocsátott koporsót takarja. A fájdalom megtermékenyíti lelkét és a jobb-nél-szebb elbeszélésekben örökíti meg a korán elhalt gyermek emlékét. Ezek közül való A ló, báránka és a nyul. Hatása rendkívüli. Gyermektörténeteken kívül hosszabb műveket is ír, egy időben szinte belemerül a munkába, hogy a lelkét marcan-goló képektől szabaduljon.

Élete végén nagy ünneplésekben részesítette a nemzet. Szülő-faluját, Szklabonyát, Mikszáthfalvának nevezték el és megvet-

ték számára ősi birtokát. A munkás, nyugodt öregséget azomban nem élvezhette. Egy képviselőválasztás alkalmával meghült és a tüdőgyulladás 1919-ben elragadta a nagy író.

Mikszáth egyike volt a világirodalom legjobb megfigyelőinek. Embertársaiban meglátta a különös, a sajátságos vonásokat és élénk színekkel rajzolta. Különös kedvvel mutatja be azokat az embereket, akik valamilyen lelki betegség áldozatai. Nagyobb regényeinek főalakjai mind ilyenek. Nem örültek ezek az emberek, de már elindultak azon az uton, mely az örület felé vezet. Valahogy nem lelik helyüket abban a társadalomban, melyet a sors adott osztályrészül számukra. Pongrácz gróf (Beszterce ostroma) a középkorba vágyódik vissza. Minthogy nem szakadhat el saját korától a középkort iparkodik maga körül feltámasztani. Gúrgey alispánt (Fekete város), Mácsik Györgyöt (Nemzetes uraimék), Gregorits Pált (Szent Péter esernyője) egy-egy erős, lelkükből kiirthatatlan gondolat nyugtalanítja, gyöttri, majd cselekvésre serkenti. Mind különösök ezek az emberek, pedig a mi társadalmunk alakjai, mi magunk vagyunk azok, csak Mikszáth Kálmán rájuk vetette csodálatos alkotásu lelkének nagyító lencsáját.

Főalakjai inkább szomorú, borongó érzést támasztanak bennünk, mint vidámságot. Annál több derűt okoznak mellékalakjai. Az egyszerű emberek összejöveteleit, egy lakodalmat vagy más mulatságot egyetlen magyar író sem tudott mulatságosabban megrajzolni. Sőt a világirodalomban is alig van párja.

Ha szereplő emberei nem is, dolgozásának módja Arany Jánosra emlékeztet. Arany elbeszélő műveiben mindig valami régi hagyományra, krónikás történetre, vagy népénekre támaszkodott. Képzeletének szüksége volt kiinduló pontra, mint ahogy a gyöngykagylónak szüksége van nyugtalanító és ingerlő testecskére, hogy megszülethessék a káprázatos drágagyöngy. Mikszáth történeteinek is mindig megvan az alapja: népies hagyomány, vagy krónikás történet.

Nyelve nem avult el és nem is fog elavulni. Nem ünnepi, mint a Jókaié; közel áll a társalgási nyelvhez. Leggyakrabban azt érezzük, hogy alakjai fölött áll, kívülről és közömbösen nézi őket; ezért egyszerű nyelven mondja el történetüket. Egyszerre azonban lendületet kap a nyelve, néhány mondatban pompásan rajzolja a természet szépségét vagy az érzelem erejét. Ilyenkor megérezzük, hogy a nyugodt előadót, a higgadt és sokszor gunyos megfigyelőt érző szívvel látta el a sors.

Mikszáth Kálmán művei idegen nyelvekre fordítva szerte repültek a művelt világ minden részébe. Azok közé tartozik, akiknek neve élni fog és az idők multával mindaddig növekedik, amíg az embereket érdekelni fogja embertársaik lelke, amíg gyönyörködni tudnak a mesében.

(Budapest.)

Vilike és Lilike

(Képpel a címlapon)

- Vilike: Csókolom a kezét, kedves Lilike.
 Lilike: Isten hozta nálunk, kedves Vilike.
 Vilike: Hogy érzi magát, ha szabad kérdeznem?
 Lilike: Köszönöm kérdését, csak úgy csendesen.
 Vilike: S ha szabad kérdenem, kedves babája?
 Lilike: Pompásan. S a maga kis csacsikája?
 Vilike: Köszönöm kérdését, jól érzi magát,
 Szépem átaludta a múlt éjszakát.
 Lilike: Óh, az én babám is kedves egy baba.
 Oly édesen aludt egész éjszaka!
 Vilike: Tudja-e, mért jöttem, kedves Lilike?
 Lilike: Tudom, ha megmondja, kedves Vilike.
 Vilike: Ezt a kis csacsit, ha meg nem bánthanám,
 Azért a babáért magának adnám.
 Lilike: No, lám, de nagylelkű! Babáért csacsit!
 Ne adjak még rája magának pacsit?
 Vilike: Maga nekem pacsit?! Minő gondolat!
 Hogyan is tehet fel én rólam olyat?
 Tudom én, mi illik, kezét csókolom,
 Bár kedves csacsi ez, meg is pótolom.
 Lilike: Köszönöm a pótlást, el nem fogadom,
 Igérhet száz csacsit, babám nem adom.
 Vilike: Igazán nem adja? Ne is adja hát,
 Hiszen csak próbára tettem én magát.
 Tessék a csacsika, kedves Lilike!
 Lilike: Óh, de derék fiu maga, Vilike!

E—6.

GYERMEKEK!

figyelmeztessétek szüleiteket, hogy küldjenek benneteket Nagyváradra tanulni, ahol az állami iskolákon kívül van nyilvánossági joggal bíró zsidó elemi, polgári iskola, liceum és kereskedelmi iskola és ahol a

Szilágyi tanár-féle

Első Nagyváradai Zsidó Fiuinternátusban

ugy érzitek magatokat mint otthon. Az internátus komoly érdeklődőknek prospectust küld és minden iskolai ügyben felvilágosítással szolgál.

Cim Oradea, Str. Delavrancea (Ritook Zs.-u.) 17

Elek nagyapó üzeni:

— **Kovács Sanyi, Berlin.** Ezt az üzenetet már Berlinben olvasod, sűrűn jönnek onnét a képeslevelezőlapok, mint az érdeklődő Tamástól, aki most Helgoland szigetén örvend az életnek barátaival egyetemben. Azon ne busulj, hogy Veréb Jankó levelének helyreigazításáért jelest és nem kitűnőt kaptál. Majd kapsz, ha olyan nagy gonddal irsz, mint amilyen nagy gondal irtad meg a jó hosszú, még Micskéről kelt levelet, melyben egyetlen hibát sem találtam. Édes anyádnak külön levél ment Micskére. Ott találta-e? — **Stern Lilly és Ducsi, Margitta, Biharmegye.** Nem tudom, kettőtök közül melyik a levél írója, de gondolom, hogy Lilly. Tanácsolom, hogy szép lassan, gondosan írj, hadd javuljon és szépüljön az írásod. Nem is gondolod, milyen nagy lesz majd az örömed, ha megfogadod tanácsomat. — **Haurik Magda, Kolozs.** Nem szabad oly határozottan írni, hogy senkiben sem bízol, egyedül az Istenben. Azért, hogy barátnőidben csalódtál, nem szabad azt hinni, hogy csupa rossz ember van a világon. Ezt a 16—17 éves lányok szokták mondani s te ezek közé tartozol. S nem vetted észre az ellenmondást a leveledben? Senkit sem szeretsz, senkiben sem bízol, de amikor leveleimet olvastad, szereted volna százszor, ezerszer megcsókolni a kezemet. Szóval; ugy-e, nem tartasz rossz embernek. S mit szólnál ahhoz, ha most én azt mondanám, hogy rajtam kívül nincs jó ember? Bizony van, még pedig sok millió, hidd el nekem. A te bizalmatlanságod muló természeti, elmúlik egy-két éven

valól. Mindezt pedig azért irtam itt, az üzenetek közt és nem levélben, mert ez az üzenet nemcsak neked szól, de szól a korodbeli lányoknak is, akik még nem „nőttek ki” a Cimbora-ból, s látha éppen oly sötét szemüvegen át nézik a világot, mint te.

— **Barabás Magdus, Kétesd.** Te igazán megérdemelted volna, hogy a szerencse kedvezzen neked, mert a te helyreigazításod a legjobbak közé tartozott, s igazán örvendek, hogy jó tanítód diszkötésű könyvvel kárpótolt a záróvizsgán. Annak éppen 52 esztendeje, hogy én a székelyudvarhelyi kollégiumban érettségiztem, bizony, nem lehettem hát jelen az apukád 20 éves kolozsvári találkozóján, ahol te is jelen voltál. De ha ősszel a kolozsvári ref. leány-gimnáziumba fogsz járni, valószínűleg találkozni fogunk, mert már rég készülök meglátogatni ezt a jóhírű intézetet. — **Bogáti Sándor és Jóska, Rév.** Megirtad, hogy Jóska öcséd jelesen ment át a III. osztályba, de azt nem, hogy te hányadik osztályba s milyen eredménnyel mentél át. Kíváncsi ember vagyok. — **Engel Irmuci, Nagyszalonta.** Nagy örömet szerzettél a leveleddel: első elemista létedre kifogástalan helyes az írásod, s így nem is csudálom, hogy kitűnő eredménnyel tetted le a vizsgát. Jutalom könyvet nem kaptál, mert, sajnos, a tanító bácsi szerint, szegény az eklézsia, de nevedet beirták az aranykönyvbe. Lám, hogy megérezte Tökmag király öfelsége, amikor kihuzta a nevedet a nagyapó kalapjából. Hiszem, hogy rég megkaptad a könyvet s már el is olvastad. Szeretettel várom további leveleidet s kérek, tolmácsold viszont üdvözlőlevelet kedves szüleidnek. — **Farkas Miksa, Pálfa, Szatmármegye.** Szatmárra jártál iskolába, amiatt nem irtál levelet idáig. Most majd pótolhatod a mulasztást, s mert te is selyemhernyóval foglalkozol, ha végtelenül tudod, hol lehet értékesíteni a selyemgubót, közöld Hompola Tiborral. — **Galgóczy Jolánka, Soborsin, Aradmegye.** Levelet, levelet! — **Gelei Magduska, Egeres, Kolozsmegye.** A Cimbora megjelenése után három napra megkaptad a nyert könyvet s

még az nap este el is olvastad. Nos, tetszett-e a könyv? Erről be is kell számolni ám! — **Friedmann Muci, Nagyvárad, Szutor László, Szatmár, Török Pista, Nagyszöllős.** Levelet, levelet, nemcsak megfejtést! — **Früstök Baby, Arad.** Szászsebesről átköltöztetek Aradra. Ennek többek közt azért is örülhetsz, mert ott sok Cimbora-unoka van, s ezek közt bizonyosan kötsz nehánnyal barátságot. Örvendek, hogy ezentul nemcsak megfejtöd a rejtvényt, de be is küldöd a megfejtést, s remélem, minden alkalommal levelet is irsz. De még annak is örvendek, hogy négy szép jutalom könyvet kaptál. Ez azt jelenti, hogy szorgalmas diák vagy. Ha Magyarországra visz apukád a nyáron, jól megfigyeld, amit látsz, s majd aztán számolj be arról, amit láttál és tapasztaltál, hogy tanuljanak belőle olvasó társaid is. — **Kéhler Egon, Késmárk, Szlovenczkó.** Remélem, még mielőtt nyaralni utaztok, megkaptad a négy könyvet. Mindenestre értesíts erről engemet. — **Strubert Miklós, Nagyszentmiklós.** Bár német iskolába tanulsz, elég jól irsz magyarul. Képzem szüleid öröme: első voltál a temesvári reálgimnáziumban s három jutalom könyvet kaptál. Mondanom se kell tán, hogy én is örvendek. — **Klein Magda, Nagyvárad.** Való igaz, hogy rég nem irtál, de azért én nem feledtetlek el téged. Ha kettős szorgalommal tanultál, érthető, hogy nem irtál, de most alaposan pótolta a mulasztást: teleirtál négy árkus oldalt. Örvendek, hogy kettős szorgalmadnak jeles bizonyítvány lett a jutalma s remélem, a nyáron sűrűn irsz levelet. A pótlórejtvényed jó, a régi lelet is, de ez tulságosan könnyű. Csak rá kell nézni, s egyszeribe elolvassák. A Cimbora a gyermekek lapja. — **Hreblyay Kálmán, Szászsebes.** Súlyos betegség a mellhártya gyuladás, de örömmel látom határozott vonásu, szép és tiszta írásodból, hogy egészséges vagy, s majd ősszel új erővel kezded meg a tanulást a szászvárosi gimnázium ötödik osztályában. Rejtvényed sorra kerülnek. — **Csontos Andor, Torda.** Rég nem irtál, de sokat gondoltál reám. Ha kifáradtál a tanulás-

ban, nálam pihent meg lelked. Nehéz volt az, év de szép bizonyítvány az eredmény. Féltél pedig, mert ez volt az első vizsgád bizottság előtt, s nem tudod leírni nagy örömedet, mert édes anyád sokat aggódott miattad. Szegény édes apád már nem örülhetett annak, hogy milyen büszke a fia a három aranyzsinórra, mit a vizsgák után felvarr. A verseidről nem írok külön levelet. Ugy tetszik, sokkal erősebb vagy a prózában, mint a versírásban. Még nincs meg a kellő gyakorlatod a verselésben. Ha nem jön magától, hosszú ennek az utja, amig idáig eljutsz. — **Dömötör Ica és Jóska Kassa.** Tudom én azt, hogy csak látszólag feledkeztetek meg rólam s szeretettel gondoltatok reám a messze távolból. Hisz, ime, amint vége lett tanévnek, bár fekvő beteg voltál, jó hosszú levelet irtál. Mélyen meghat, hogy nemcsak az én nevemet, de az ismeretlen unokák nevét is imádba foglald. Ezt az imát bizonyosan meghallgatja Isten s be is írja az ő aranykönyvébe. A könyveket megreklamáltam a kiadó-bácsinál. — **Hompola Tibor és Akos, Budarásza, Biharmegye.** Három tanítód volt ez évben, mégis kilences osztályzatot érdemeltél ki, s ősszel első gimnázista leszel. Képzem az örömedet, s részt veszek benne. A nagy kirándulásról majd számolj be. Azt bizony nem tudom, hogy Romániában hol lehet értékesíteni a selyemgubót, de ime, kérem olvasótársaidat, aki tudja, értesítsen téged. — **Lambert Viktória.** Ugy emlékszem, válaszoltam előző leveledre, csak még nem került sor reá, amikor mostani leveledet irtad. Leveled hosszúságával meg vagyok elégedve, kevésbé azzal, hogy az üzenetek élén olvasható fontos szabályokról megfeledkeztél. Hogy megszokjad, nem irtam a neved után, bár tudom, hol lakol. Szilvássy Károly a nagy-kőrösi ref. kollegium tanulója, de valószínű, hogy a vakáción otthon lesz: Szinerváralján. Jó lesz vele levelezni, mert tőle megtanulod a helyesírást. A kiadó bácsi pótolja az 1., 2. és 3. számot. Rejtvényeidből válogatok. —

F E J T Ő R Ő

A sorsolásban való részvételre egy rejtvény megfejtése is jogosít.

A rejtvény megfejtését, a megfejtők és nyertesek névsorát egyszerre, a megfejtést követő hónap végén közlöm!

A megfejtések beküldésének határideje a rejtvények megfejtését követő hónap 10-ik napja.

KÉPREJTVÉNY

Rajzolta: Izik János.

NÉVREJTVÉNY

Beküldte: Lambert Viktória.

Zoltán, Sándor, Nándor, Elemér,
Tóbiás, István, Simon, Árpád, Vilmos,
Tamás, Nina.

E szavak kezdőbetűi helyesen összerakva egy magyar király nevéét adják.

PÓTLÓREJTVÉNY

Beküldte: Klein Magda.

- igó
- löm
- lom
- utya
- ica
- rén
- alka
- rszöny
- óka
- mil
- éni
- ueli
- sák

Hires fejedelen neve.

FÖLDRAJZI REJTVÉNY

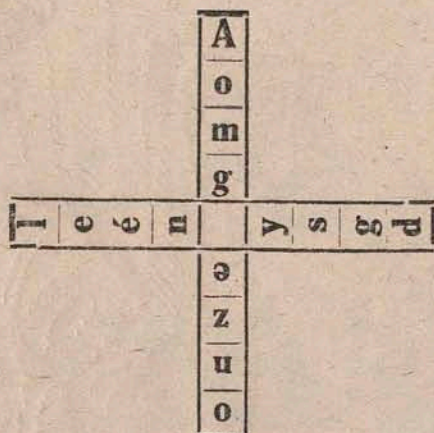
Beküldte: Hreblay Kálmán.

Jaffa, Ghát, Róma, Ungvár,
Edinburgh, Obok, Bombay, Algir,
Sofia, Nauen, Narga, Haifa.

E városok kezdőbetűi helyesen összerakva egy afrikai új városnak nevéét adják.

KERESZTREJTVÉNY.

Beküldte: Fodor László.

Megfejtése: közmondás.

Cimbora

KÉPESGYERMEK LAP

Szerkesztősege: Batanii-Mici (Kisbácson) via Baraolt Jud. Odorheiu (Udvarhely m.). E címre küldendők a Cimbora részére szánt kéziratok, az Elek nagyapóhoz írott levelek és rejtvény-megfejtések.

Kiadóhivatala: Satu-Mare (Szatmár) Strada Cuza Voda (volt Eötvös ucca) 12. A kiadóhivatalhoz küldendők a lap előfizetési bejelentései, díjai, könyvrendelések és mindennemű a lap küldését, megszüntetését célzó közlemény.

Előfizetési ára félévenként:
Jugoszláviában: 70 dinár.
Romániában: 200 lej.
Csehszlovákiában: 40 korona.
Magyarországon: 5 pengő.

Kiadja:

AESOPUS LAPKIADÓ ÉS KÖNYV-
TERJESZTŐ, SATU-MARE.

A szerkesztésért felelős:
Dr. Vajda István.

BCU Central University Library Cluj

A kirándulás

csak akkor kellemes, ha csomagját a legszükségesebbre korlátozza. A turistáknak nem kell több fogást tartalmaznia. Koncentrált táplálékot nyújt Önnek egy tábla csokoládé. Ez olyan tápanyagokat tartalmaz, mint semmi más élelmiszer.

STOLLWERCK